

Oslo 15. mai 2019

post@bld.dep.no

Høring NOU 2018:18 Trygge rammer for fosterhjem

Innledning

Voksne for Barn er en ideell medlemsorganisasjon som særlig arbeider med utfordringene knyttet til barns psykiske helse og oppvekstsvilkår. Et av våre mål er å bidra til å hindre utenforskap og utjevne sosiale ulikheter både i barndommen og i et livsløp. Våre innspill til høringen av NOU 2018: 18 *Trygge rammer for fosterhjem* er særlig rettet mot hvordan utvalgets forslag kan bedre levekårene for barn og unge som er bosatt i fosterhjem.

Generelle merknader

Bakgrunnen for NOU 2018:18 var et anmodningsvedtak fra Stortinget ved behandlingen av stortingsmeldingen om fosterhjem. Under en høring i kultur- og familiekomiteen om meldingen var de tre organisasjonene Voksne for Barn, Landsforeningen for Barnevernsbarn og BAR bekymret over at Stortinget ikke ble forelagt en helhetlig gjennomgang av hele barnevernområdet som trekker opp prinsipper og rammer for hvordan regjeringen vil organisere fremtidens barnevern. Organisasjonene mente at stortingsmeldingen ikke svarte på de utfordringene som finnes, og savnet en helhetlig gjennomgang av fosterhjemsomsorgen. Følgende anmodningsvedtak ble vedtatt:

«Stortinget ber regjeringen om at det igangsettes en NOU om fosterhjemsomsorgen for å få en helhetlig gjennomgang.»

Ifølge mandatet er det overordnede målet å utrede rammevilkårene for ordinære fosterhjem for at barna og fosterfamiliene skal få større forutsigbarhet, mer trygghet og bedre tilpassede tiltak. Utvalget peker i NOU 2018:18 på at de utdypninger og avgrensninger som er gjort i mandatet, innskrenker en slik helhetlig gjennomgang. Kjernen i utvalgets mandat har vært å vurdere rammebetingelser for ordinære fosterhjem, mens problemstillinger som berører barnas foreldre ikke omfattes av mandatet. Utvalget skulle ikke vurdere vilkår for fosterhjem som staten tilbyr som familiehjem, beredskapshjem eller fosterhjem tilknyttet private aktører fordi dette inngår i arbeidet med oppfølgingen av fosterhjemsmeldingen. Voksne for Barn vil peke på at en del barn og unge flytter mellom ordinære fosterhjem og de andre formene for fosterhjem, og vi anmoder om at dette blir vektlagt i den videre oppfølging.

Vi beklager avgrensningen av mandatet, men vi gir honnør til utvalget for en meget god og omfattende gjennomgang av et felt preget av et til dels komplisert lovverk og svært mange parallelle prosesser. Utvalgets gjennomgang viser at det er stor variasjon i tilbudene i fosterhjemmene avhengig av hvor barna bor.

En del av de temaene som utvalget behandler, fremkommer også i regjeringens politiske plattform og er tidligere drøftet i bl.a. utredningen fra Barnevoldvalget.

Utgangspunktet for NOU 1018:18 var Stortingets anmodningsvedtak. Voksne for Barn foreslår at utvalgets utredning, høringsuttalelser, temaer i regjeringens politiske plattform som berører fosterhjem og oppfølging av andre politiske vedtak blir forelagt Stortinget i form av en helhetlig melding.

Merknader til utvalgets forslag

Voksne for Barn støtter utvalgets forslag som alle fremstår som velbegrunnede. Utredningen inneholder to mindre dissenser som ikke direkte berører levekårene for barn som bor i fosterhjem. Vi tar derfor ikke standpunkt til disse.

Utvalgets gjennomgang viser at samarbeid på tvers av etats- og profesjongrensener er utfordrende til tross for tydelige samarbeidsplikter i lovverk og til tross for mange gode tiltak for å støtte et slikt samarbeid. Kompleksiteten på dette området er tidligere dokumentert gjennom forskning og erfaring som viser at det ikke finnes enkle løsninger når det gjelder tjenester til utsatte barn og unge.

En av hovedutfordringene er at ingen av tjenestene til utsatte barn og unge har et overordnet koordineringsansvar. Utvalget forslår derfor at det innføres en plikt i kommuneloven til å sikre koordinerte kommunale tjenester til personer med behov for langvarige og koordinerte tiltak. Kommunen bør utpeke en instans eller opprette en egen funksjon som skal ha ansvaret for å koordinere hjelpetjenester til barn og unge. Dette innebærer også en plikt til å samarbeide med barnet. Etter vårt syn er vårt syn er det allerede viktigste forslaget som vi håper nå blir fulgt opp. Tilsvarende forslag er fremmet i bl.a. Barnevernlovutvalget, og Stortinget har bedt regjeringen om å vurdere dette. Forslaget er viktig for alle utsatte barn unge uansett hva som er bakgrunnen for deres behov for tjenester i kommunene. Det bør derfor også klargjøres i lov om helse- og omsorgstjenester i kommunene.

Særlig om barn med psykiske utfordringer som bor i fosterhjem

Både internasjonal og nordisk forskning indikerer at barn i barnevernet har større risiko for somatisk og psykisk sykdom enn barn som ikke har tiltak i barnevernet. Mange av barna har foreldre med psykiske eller rusrelaterte problemer. Det fremgår av utredningen at vel 10.000 barn bor i ordinære fosterhjem. Av disse har ca. halvparten en eller flere psykiske utfordringer som emosjonelle lidelser, ADHD og atferdsforstyrrelser. Voksne for Barn savner en samlet dokumentasjon som kjennetegner de utfordringer barn og unge med psykiske utfordringer møter både hos fosterfamiliene, i tjenesteapparatet i barnehage- og skole, og hvilke utfordringer ungdom med psykiske helseutfordringer som

tidligere har bodd i fosterhjem møter. Erfaringer fra barn og unge selv må danne grunnlag for dokumentasjon som vil være et viktig bidrag til bedre livskvalitet og levekår.

Helsepersonell og sykehus har en lovbestemt plikt til å bidra til at barn som pårørende (f.eks. barn som har foreldre med rus eller psykisk sykdom) får nødvendig oppfølging og hjelp.) Vi anmoder departementet om å vurdere en tilsvarende plikt for tjenesteapparatet for barn i ordinære fosterhjem som har biologiske foreldre med alvorlig sykdom, og som ikke har kontakt med helsetjenesten.

Avsluttende kommentarer

Barnevernslovutvalget mente det var behov for en reform for å få til bedre samordning mellom barnevern og psykiske helsetjenester. Bakgrunnen var at Barnevernslovutvalget mente utfordringene med samarbeid mellom psykiske helsetjenester og barnevern hadde vedvart i flere år, til tross for stor innsats for å bedre på problemene. Utvalget mente at utfordringsbildet ikke kunne løses ved enkelte lovendringer i barnevernsloven alene. Utvalget mente det derfor var nødvendig å vurdere endringer i helse- og omsorgstjenestelovgivningen sammen med faglige, organisatoriske og økonomiske virkemidler i en «barnevernhelsereform».

Fosterhjemsutvalget vurderer fosterhjemsomsorgen som et av de mest kompliserte områdene i barnevernet. Utvalget mener derfor det er behov for reformer som retter seg direkte mot fosterhjemsomsorgen. Voksne for Barn deler denne vurderingen. Til tross at regjeringen har i iverksatt tiltak for å bedre tjenestetilbudet innenfor psykisk helsevern til barn og unge i barnevernet, dokumenterer NOU 2018:18 tydelig behovet for en «fosterhjemsreform».

Med vennlig hilsen

Randi Talseth
Generalsekretær

Grete Gjertsen
Barnepolitisk rådgiver

Brevet er elektronisk godkjent og har ikke håndskrevne signaturer